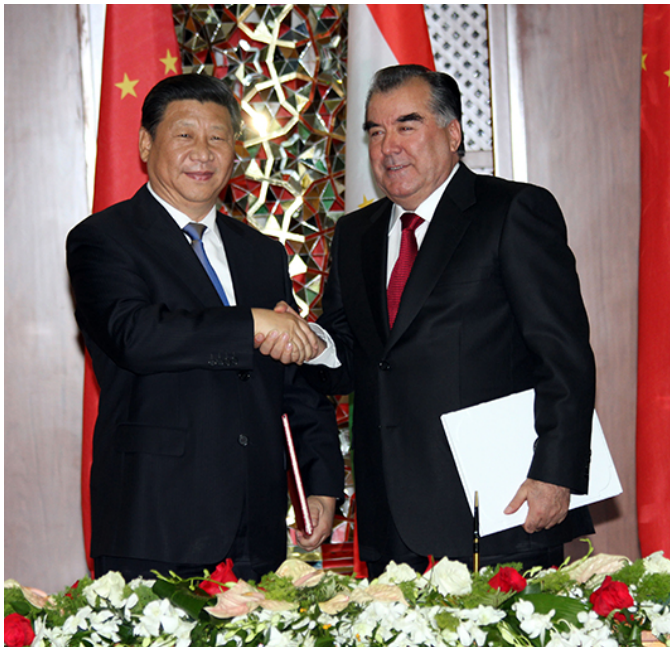

11 03 2019

Барои рушди сиёсӣ, иҷтимоӣ ва иқтисодии давлат дар катори омилҳои дигар таҳкими робитаҳои минтақавӣ ва байналмилалӣ шартӣ асосӣ ба шумор меравад, зеро бе рушди ҳамкорӣ пешравиҳои бахшҳои дигар мушкил аст. Сиёсати «дарҳои кушода» яке аз нахустин иқдомҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошад, ки барои густариши ҳамкорихои мутақобилан судманди байналмилалӣ Тоҷикистон заминаи боэътимод гузошта, ба рушди босуботи соҳаҳои гуногуни хоҷагии халқ мусоидат намуд ва Ҷумҳурии Тоҷикистонро ҳамчун кишвари сулҳхоҳу тараккипарвар ба ҷаҳониён муаррифӣ сохт. Холо Ҷумҳурии Тоҷикистон бо 119 давлати дунё муносибатҳои дипломатӣ, иқтисодӣ, тичоратӣ ва фарҳангиро ба роҳ мондааст.

Яке аз шарикони стратегии Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҷумҳурии Мардумии Чин мебошад. Муносибатҳои дучониба 4 январи соли 1994 оғоз гардида, пайваста густариш меёбанд. Чин яке аз аввалин кишварҳоест, ки Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро эътироф намудааст. Тӯли 25 соли ҳамкорихои дучониба миёни Тоҷикистону Чин робитаҳо босуръату бесолика тавсеа ёфтаанд. Дар ин давра ду ҳамсоияи неқ тавонистанд ба ҳамдигар шарикӣ боэътимод ва дӯстони наздик шаванд. Кишварҳои мо дар бахши ҳамкорихои сиёсӣ боварии кавӣ дошта, дар аксар масъалаҳои ҷиҳатан муҳим мавқеи яқдигарро дастгирӣ менамоянд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон аз замони бадастовардани истиқлолият дар роҳи татбиқи сиёсати

ислохоти фаъол чихати таъмини рушди босуботи иктисодиёт тавассути хамгиroy ба хочагидории иктисодии чaxonӣ чораҳои зарурӣ ва таъсирбахш меандешад. Фазаи сиёсӣ ва сармоягузории мамлакат, инчунин, санадҳои меъёрии ҳуқуқии кабулгардида чихати халли бисёр вазифаҳои афзалиятнок оид ба рушд ва таҷдиди иктисодиёт, чалби хар чи бештари сармоя ба иктисоди мамлакат ва рушди баҳши хусусӣ мусоидат менамоянд.

Чин дар чаҳорчӯбаи муносибатҳои Созмони ҳамкории Шанхай ба кишварҳои аъзо қарзҳои имтиёзнok пешниҳод менамояд ва дар ин миён Тоҷикистон назар ба дигар кишварҳо аз қарзҳои имтиёзнok зиёдтар бархӯрдор аст. Бо кумаку дастгирии Чин дар мамлакат иншооти азим сохта, ба истифода дода шуданд, ки рохҳои автомобилгарди Душанбе - Хучанд - Чанак, Душанбе - Кӯлоб - Хоруг - Мурғоб - Кулма, Душанбе -Турсунзода, Панҷакент - Айнӣ, нақбҳои “Хатлон”, “Дӯстӣ”, Китобхонаи милли, заводи семент дар Ёвон, хатҳои барқии баландшиддат дар қисматҳои гарбию шимолӣ, ки дарозии он 336 км - ро дар бар мегирад, аз ҷумлаи онҳоанд. Инчунин, маҳсулоти истехсоли Чин, аз қабилҳои техникаҳои азим, либосворӣ, пойафзол, асбобу анҷоми рӯзгор дар бозорҳои кишвар хеле фаровонанд.

Дар шароити кунунӣ барои вуҷути ҳамкорӣ байни ин ду кишвар тамоми шароитҳо мавҷуданд ва ин имкон фароҳам меорад, ки робитаҳо ҳамвора кавитар шаванд. Танҳо дар муддати 10 соли аввал қардҳои мол байни Тоҷикистону Чин беш аз 100 маротиба афзуд. Таъини ин солҳо Тоҷикистону Чин лоиҳаҳои зиёди ҳамкорӣ бисёрҷонибаи ҳешро амалӣ сохтанд, ки нишонаи дӯстӣ ва ҳамкорӣ бобарори ҷонибҳо мебошад. Қорхонаҳои Чин пайваста қараёни сармоягузорию дар Тоҷикистон вуҷуат мебахшанд.

Аслан, аз Ҷумҳурии Тоҷикистон ба кишвари ҳамсоя металлҳои ранга, алюминий, меваи хушк ва наҳи пахта содирот мешавад. Хар ду ҷониб нақша доранд, ки то соли 2020 қардҳои молро байни Тоҷикистон ва Чин ба 3 миллиард доллар расонанд.

Дар баробари раванқ ёфтани тичорат бунёди қорхонаҳои муштарак шурӯъ шуд. Алҳол дар асоси Созишномаи байниҳуқумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Мардумии Чин “Дар бораи ҳавасмандкунӣ ва химояи сармоягузори” бунёди якҷанд қорхонаҳои муштарак, ба мисли “Тоҷин-Л”, “Қорвон ЛТД”, “Қорхонаи тамоқуи шаҳри Душанбе”, қорхонаи “Ришта”, намояндагии қорпоратсияи “Хай Ю”, филиали қорхонаи муштарак “Рокит интернешнл компани”, инчунин, қорхонаҳои “Хе Тян Нункен” ва “Шун Да”, ки қурра бо маблағи сармоядорони Чин сохта мешаванд, дар назар аст.

Ҳамқорӣ бо Ҷумҳурии Мардумии Чин дар чаҳорчӯбаи фаъолияти Созмони ҳамкории Шанхай барои Тоҷикистон чихати андӯхтани таҷрибаи мусбат ва пешқадам дар баҳши ислохоти иктисодӣ ва идорӣ, рушди микроиктисодӣ, истифодаи технологияи пешқадам дар соҳаҳои гуногуни истехсолот ва хизматрасонию низомӣ, амалӣ қардондани бозсозии сохтори иктисод ва реструктуризатсияи мақомоти молиявию қарзӣ омӯзанда мебошад. Созмони ҳамкории Шанхай бонуфузтарин ниҳоди минтақавист, ки Тоҷикистон дар қатори Федератсияи Россия, Ҷумҳурии Мардумии Чин, Қазоқистон, Қирғизистон муассиси он буда, дар фаъолияти ин созмон нақши муассир мебозад.

Рушди ҳамкорӣ иктисодӣ дар ин созмон яке аз маъсалаҳои муҳим ба шумор рафта, алъон нақшаи ҳамкорӣ дарозмуддати иктисодӣ байни давлатҳои аъзо кабул шудааст, ки тибқи он то соли 2020 қардҳои озоди мол, хизматрасонӣ ва технологияҳо афзоиш ёфта, ҳамкорӣ дар соҳаҳои фарҳанг, маориф, илму техника, кишоварзӣ,

гумрук, наклиёту коммуникатсия, мубориза ба мукобили чинояткорӣ ва терроризм ривоч меёбанд.

Чумхурии Тоҷикистон бо хамаи аъзои Созмони ҳамкории Шанхай равобити густурдаро ба роҳ мондааст. Шарики муҳими Чумхурии Тоҷикистон дар Созмони ҳамкории Шанхай Чумхурии Мардумии Чин ба ҳисоб меравад. Ин кишвархоро риштаи мустаҳками дӯстӣ ва ҳамсоғӣ, ки ханӯз аз давраи пайдоиши Роҳи бузурги Абрешим сарчашма гирифтааст, ба ҳам мепайвандад. Ҳамкории Тоҷикистону Чин ба таъмини амнияти дучониба, эҳтиром, баробарӣ ва боварӣ, манфиати тарафайн, мукобилият ба хатарҳои глобалӣ, мустаҳкамсозии иқтисодӣ минтақа, фароҳашии ҳамкории дар соҳаҳои иҷтимоӣ иқтисодӣ ва ғайра равона гардидаанд.

Узвияти Тоҷикистон дар созмон ба равобити густурда бо аъзои он, алалхусус бо Чин, дар амалисозии нақшаҳои кишвар баҳри таҳкими суботи амният ва рушди иқтисодии чумхурӣ нақши муассир бозида, имконияти таъмини ҳадафи стратегии баромадан аз бунбасти коммуникатсионӣ, эҳёи Роҳи бузурги Абрешим, роҳи охани Тоҷикистон - Афғонистон - Туркменистон ва таъмини истиклолияти энергетикӣ кишварро бо сохтмони барномаи CASA - 1000 муҳайё месозад. Иштироки Чумхурии Мардумии Чин ва Федератсияи Россия, ки имрӯз аз лиҳози иқтисодӣ давлатҳои абарқудрати ҷаҳонанд, барои ҳимояи манфиатҳои Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ мусоидат мекунанд. То имрӯз байни Чумхурии Тоҷикистон ва Чумхурии Мардумии Чин қариб 200 аҳднома ва созишнома ба имзо расидааст, ки соҳаҳои иқтисод, тичорат, техника, сармоягузорӣ, энергетика, саноат, тандурустӣ, фарҳанг, маориф ва илм, кишоварзӣ, алоқаро дар бар мегиранд.

Ҳамкории дар доираи Созмони ҳамкории Шанхай дар самти иқтисодӣ ҷиҳатҳои зеринро дар бар мегиранд: муттаҳидсозии кӯшишҳои якҷоя барои ҷалби баҳши хусусии мамлакатҳои аъзои СХШ ба тичорати байналмилалӣ ва фарогирии бозорҳои беруна, ҷорӣ намудани низоми тичорати электронӣ, истифодаи технологияҳои истехсолоти рақобатпазир, баромадан ба бозори беруна, паст кардани арзиши молҳои содиротӣ, низоми сугурта, татбиқи амалии барномаи омодасозии кадрҳои баландихтисос барои бахшҳои гуногуни иқтисодӣ, ташкили ҷазои ягонаи соҳибкорӣ дар асоси технологияҳои иттилоотӣ инноватсионӣ, таъмини ҳамлу нақли озоди мол, сармоя, хизмат ва технологияҳо, ҷалби сармояҳои ҳамдигарӣ ва ғайра.

Инчунин, тарҳи нави ҷаҳонишавӣ, бо номи “Як камарбанд - як роҳ”, ки бояд Чин ва Аврупоро бепайвандад ва низоми нави бисёрҷонибаи ҷаҳонро ташкил диҳад, барои кишварҳои мо судовар аст, зеро ин роҳ аз Чумхурии Тоҷикистон низ мегузарад.

**Абубакр КУВВАТОВ, магистри Донишгоҳи Чиао Тонги
шаҳри Шанхайи Чумхурии Мардумии Чин**